

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

7. Quid significant Pronomina, hoc & hic, posita in verbis consecrationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

de existentia absoluta obiecti. Ratio autem est, quia ad loquendum veraciter in vniuersum sufficit, si loquens faciat conformitatem verborum cum obiecto, seu verba non significare aliud quam sit illi autem, qui præcognoscit verba afferre secum existentiam obiecti, iam scit, verba non significare aliud, quam sit ex vi eorum verborum; ergo loquitur absque mendacio: propositio autem mere speculatiua, cum non possit ponere suum obiectum, debet præsupponere in loquente notitiam aliunde obiecti existentis independentem à prolatione verborum. Sacerdos ergo proferens illa verba loquitur ex scientia illa, qua scit, non futura verba absque existentia obiecti: rursus loquitur ad manifestandam mentem, & notitiam absolutam, quam habet de existentia obiecti: non quidem notitiam, quam habet antecedenter ad verba, sed dependenter ab ipsis verbis: potest enim aliquis per loquutionem manifestare mentem, & notitiam, quam habet dependentem ab ipsa loquutione & verbis. Sic aliquis potest scribere alteri in hæc sola verba: *Iam non poteris amplius dicere, te non vidisse scriptam a me aliquam propositionem*; & tamen qui hæc scribit, non scit illud esse verum absolute, nisi dependenter ab ipsa scriptura: manifestat ergo per scripturam scientiam, quam habet dependentem ab ipsa scriptura. Sic ergo poterit Sacerdos manifestare per hanc loquutionem scientiam, quam habet dependentem ab ipsa loquutione: non est ergo necesse, quod præcedat veritas formalis verborum, antequam operentur.

150. Caterum propter auctoritatem sancti Thomæ supra adductam, adhuc possumus defendere, verba pro illo priori habere aliquam veritatem, quia verba pro illo priori, pro quo intelligitur operatiua, intelliguntur iam verba, non vtrumque, sed verba Christi loquentis per os Sacerdotis, & affirmantis, illud esse suum corpus: eo autem ipso, quod intelliguntur verba Christi, intelliguntur cum infallibilitate orta ex ipso loquente, & cum necessitate ad conformitatem cum obiecto, & cum repugnantia ad diffinitatem; ergo iam pro illo priori non intelliguntur præcendere omnino, & habere indifferentiam ad veritatem, vel falsitatem, sed intelliguntur iam cum determinatione ad veritatem, quæ quidem determinatio, & necessitas ponendi obiectum, seu conformitatem cum illo, potest dici veritas radicalis, & antecedens ad omnem denominationem extrinsecam provenientem ab obiecto, & hæc veritas est essentialis, & intrinseca in omni cognitione Diuina, & in omni actu fidei, & in omni loquutione Dei propterea talis est, quare cum verba consecrationis antecedenter ad operationem sint loquutio Christi, necesse est, quod pro illo priori intelligantur cum hac veritate radicali. Et hunc sensum videtur intendere sanctus Thomas ubi supra, nam post illa verba statim adiungit, *Sic enim se habet Verbum ad res factas per Verbum*; quasi dicat, verba consecrationis ex eo, quod sint verba Dei, debere præintelligi cum infallibilitate propria omnis loquutionis Diuinæ. Alij aliter explicant sanctum Thomam; sed non satis ad eius mentem.

SECTIO VII.

Quid significant pronomina, hoc, & hic, posita in verbis consecrationis.

151. Contra doctrinam sectionis præcedentis manet adhuc peculiaris difficultas orta ex illo pronomine, hoc, & hic, quæ videntur supponere pro aliquo præsentem tunc quando proferuntur; tunc enim

designant accidentia præsentia; ergo significant id, quod tunc est sub accidentibus illis; alioquin possent esse vera verba, licet non essent præsentia accidentia, quando proferuntur illud, hoc. Si autem supponit pro eo, quod tunc est sub accidentibus, verificabitur de ipso pane: tunc enim substantia panis est sub accidentibus; ergo si verba intelligantur de præsentem in rigore, non possunt esse vera.

Hac occasione controuerti solet late de significato illius pronominis, hoc, in verbis consecrationis, quam quæstionem latissime tractat Valquez diff. 201. & quidem hæretici inde sumunt anam ad suum errorem confirmandum de permanentia panis: nam illud, hoc, quando proferuntur, debet supponere pro pane tunc præsentem; illud autem non potest esse corpus Christi, nisi figuratiue; ergo illud, est, non debet intelligi in toto rigore, sed per tropum.

Ex Catholicis aliqui dicunt, per illud, hoc, significari quidem panem, sed vel signum corporis Christi futuri sub accidentibus, ut sensus sit: *significatum per hoc est corpus meum*: pro qua sententia refertur Alex. in 4. q. 10. memb. 4. art. 2. §. 3. qui tamen ut errorem hæreticorum vitaret, addit, ex intentione Sacerdotis demonstrari panem ut signum corporis Christi transsubstantiandum in ipsum. Ab hoc modo explicandi parum differt Bonauent. d. 8. p. 1. art. 1. §. 1. qui dicit, illud, hoc, supponere pro pane, sed sensum verborum esse: *hoc panis est*, id est, *transit in corpus Christi*.

Vtraque explicatio reicitur, quia neutra intelligit proprie illud verbum est, propterea vera debet intelligi, & propterea intelligitur à Tridentino sess. 13. c. 4. ubi dicitur Christum illis verbis dixisse, *vere corpus suum esse id, quod sub specie panis offerebat*; non offerebat autem panem, sed corpus suum sub specie panis: non ergo loquebatur de pane, quia de illo non poterat vere dicere, esse corpus suum, sed vel significare corpus suum, vel transire in illud, quorum neutrum est, *esse corpus suum*. Nec sufficit id, quod addit Alexander; quia verba non possunt proprie reddere illum sensum: *significatum hoc signo, quod est panis, transsubstantiandum in corpus meum, est corpus meum*; atque ideo conuersio non fieret ex vi, & significatione verborum, sed ex voluntate Dei, quam verba in rigore non significant.

Alij ergo communiter dicunt illud, hoc, significare indiuiduum vagum entis, vel substantiæ existentis sub his accidentibus, quod est prædicatum commune panis, & corpori Christi; quem sensum licet non omnes eodem modo explicent, in re tamen ipsa fere conueniunt, nec potest esse dissensio alicuius momenti. Oportet tamen caute loqui, & aliquos loquendi modos minus proprios vitare. Fateor itaque, illud, hoc, significare determinate, & non vage, hæc accidentia panis, quæ adfunt sensibilia, & præsentia, nec quoad hoc habere significatum vagum, sed determinatum: hoc tamen non est significatum rectum, sed de connotato: significatum enim rectum non sunt accidentia, sed substantia contenta sub his accidentibus. Vnde oritur aliud discrimen, quod licet daremus, accidentia significari ut actu præsentia iam tunc quando proferuntur illud hoc, substantia vero contenta sub illis non significatur præcise ut tunc contenta, sed in fine prolationis, pro quo tempore debet propositio verificari. Dicimus ergo, illud, hoc, verificari quidem de corpore Christi, contento sub illis accidentibus in fine prolationis verborum, non tamen significare illud determinate, sed sub conceptu confuso, & vago, indifferenti de se ad panem, & ad corpus Christi, & ad quamlibet aliam substantiam, quæ in fine prolationis esset sub illis accidentibus; sensus enim est: *id quod substantiat his accidentibus*

Controuersia de significato pronominis hoc.

152. Quidam dicunt significari panem, Alexand.

153. Vtraque explicatio rejicitur.

154. Communis sententia.

Illud hoc verificatur quidem de corpore Christi, sed sub conceptu confuso.

accidentibus in fine prolationis, est corpus meum. Vnde propositio non est identica; quia per, *corpus meum*, significatur corpus Christi determinate: per illud vero, *hoc*, non significatur determinate, sed vage sub conceptu indifferenti de se ad plures substantias: nam licet de facto solum corpus Christi sit contentum sub illis accidentibus; per illum tamen conceptum non representatur magis corpus Christi, quam qualibet alia substantia; & in hoc sensu verum est, per illud, *hoc*, significari aliquid commune pani, & corpori Christi: non quod verificetur illo modo de pane antea præfenti, sed quod conceptus de se sit indifferens, ac quancunque substantiam contentam sub illis accidentibus in fine prolationis; sicut cum dico: *Petrus est Prætor huius civitatis*, conceptus Prætoris est magis communis, quam conceptus Petri; quia licet de facto verificetur solum de Petro, qui solus est de facto Prætor in hac civitate, conceptus tamen ille de se est indifferens, & communis ad quemlibet, qui esset Prætor huius civitatis. Sic etiam illud *hoc*, seu contentum sub his accidentibus est quidem conceptus determinatus ad hæc accidentia, sed indifferens de se ad contentum sub illis; atque ideo est terminus partim singularis determinatus, scilicet quoad significatum obliquum, quod sunt accidentia; partim singularis vagus, quoad contentum sub illis accidentibus.

155.
Quomodo
significet ac-
cidentia.

An vero illud *hoc* significet ex se de connotato accidentia iam tunc præfentia, quando profertur; an solum præfentia in fine prolationis verborum? Licet daremus esse determinatum ad accidentia, quæ iam tunc sunt præfentia, nihil fieret contra nos, ut dixi: quia non ideo supponit pro contento iam tunc sub illis accidentibus: posset enim significare contentum in fine prolationis sub accidentibus iam tunc præfentibus, quando profertur. Sed re vera non videtur, quantum est ex vi suæ significationis, habere hanc necessitatem, nec determinare accidentia iam tunc præfentia. Nam in communi, & proprio modo loquendi eandem vim habere videtur particula demonstrativa, *Eccæ*, quam habear illud *Hoc*. Vnde P. Valquez dicta *disput.* 201. *num.* 41. fatetur, validam fore consecrationem per illa verba: *Eccæ corpus meum*. Videtur autem quod ad veritatem huius propositionis satis sit, si in fine prolationis ostendatur id, quod demonstratur. Dixi tamen, id sufficere, quantum est ex vi significationis: aliunde enim ad consecrationis valorem requiritur omnino ex institutione huius sacramenti, quod materia sit præfens ab initio prolationis formæ; nec sufficit esse præfentem post inchoata, ut ostendi in superioribus; illud tamen non oritur ex præcisa significatione illius pronomini, *hoc*, sed ex aliis capitibus. Ad do, neque ex eadem significatione præcisa videri necessarium, quod illa accidentia sint præfentia in fine prolationis verborum. Requiritur quidem, quod in fine prolationis sit corpus Christi sub illis, ut propositio verificetur de præfenti, ut diximus: non tamen videtur necessarium ad veritatem propositionis de præfenti, quod in fine propositionis adhuc sint præfentia loquenti accidentia, per quæ aliquid demonstrat; quod videtur ex communi usu hominum comprobati; transeunte enim Petro coram nobis, possum ego dicere: *hic est Prætor huius civitatis*; licet quando absolvo propositionem, iam non appareat, dum tamen tunc adhuc sit Prætor. Sensus ergo illius pronomini demonstrativi non est alligatus ad accidentia præfentia tunc, quando profertur pronomen determinate, neque etiam quando absoluitur propositio determinate, sed vage, scilicet, sub accidentibus præfentibus, dum

loquor, continetur corpus Christi in fine prolationis verborum.

Contra hæc tamen est difficultas orta ex verbis illis Christi præcedentibus: *Accipite, & manducate ex hoc omnes*. Nam si illud *hoc* significat contentum sub illis accidentibus in fine propositionis; ergo in illis verbis præcedentibus Christus loquebatur de pane, quem debuit significare per illud *hoc*; quia in fine illorum verborum, *comedite ex hoc omnes*, contentum sub illis accidentibus erat panis: si ergo inuitavit ad comedendum ex contento sub illis accidentibus in fine verborum, inuitavit utique ad comedendum ex pane; aliud ergo debet esse significatum illius pronomini *hoc*, ne dicamus, Christum non cohærenter loquutum mutando eius significationem in paucis verbis. Nec valet dici, quod Evangelistæ non referunt Christum dixisse: *comedite ex hoc*, sed solum *comedite*. Satis enim est, quod Ecclesia id dicat ex traditione, quam ab Apostolis accepit: & eadem difficultas manet in calice, ubi Evangelistæ referunt dixisse: *bibite ex hoc omnes*. Et quamvis non dixisset explicite, implicite tamen dixisse videtur; offerens enim ad comedendum, & dicens: *accipite, & comedite*, de aliquo intelligebat, & per consequens designare videbatur id, quod habebat in manibus.

Huic argumento facile respondebunt, qui dicunt, Christum prius consecrasset, quam diceret: *accipite, & comedite*; tunc enim illud *hoc* designaret corpus Christi absque dubio, quod iam continebatur sub illis accidentibus. Nam licet Ecclesia videatur alium ordinem supponere, quatenus dicens: *hoc est corpus meum*, videtur reddere rationem illius prioris dicti: *accipite, & comedite*; sed tamen in re idem videtur esse dicere: *hoc est Corpus meum*; ideo *accipite, & comedite*, provt iuxta hanc sententiam Christus dixit; & dicere: *accipite, & comedite*, quia *hoc est corpus meum*, provt Ecclesia refert. Sed quidquid de hoc sit, ad argumentum aliter responderetur, etiam si illa verba dicta fuerint à Christo ante consecrationem, illud tamen, *hoc*, non referri determinate ad id, quod tunc erat sub accidentibus, sed ad id, quod esset in fine loquutionis, in quo est discrimen illorum verborum, *comedite ex hoc*, ab illis aliis: *hoc est Corpus meum*. Illa enim priora non sunt assertiva, sed præceptiva; posteriora vero sunt assertiva, ad quorum veritatem requiritur, ut obiectum tale sit tunc, quale tunc affirmatur esse; & ideo Tridentinum ex veritate illius assertionis collegit, Christum fuisse iam sub speciebus ante usum, & assumptionem: *nondum enim* (ait *sess.* 13. *cap.* 3.) *Eucharistiam de manibus Domini Apostoli suscepimus, cum vere tamen ipse affirmaret, corpus suum esse, quod præbebat*. Debebat ergo illud, *hoc*, referri ad id, quod in fine propositionis erat sub speciebus: at in prioribus verbis non ita; quia per illa non affirmabatur, sed præcipiebatur comedi id, quod esset sub speciebus: tunc scilicet, quando acciperetur ad comedendum; quantum enim est ex vi illorum verborum, etiam si tunc nulla esset substantia sub illis accidentibus, posset dici: *accipite, & comedite ex hoc*; sensus enim est: *comedite ex eo, quod sub illis accidentibus eris, quando accipietis illud*; nam illud verbum, *accipite*, distrahit significationem pronomini *hoc*, ad id, quod erit, quando dabitur. Sic enim qui infundit vinum in calicem, potest, antequam omnino infundat, dicere: *accipite, & bibite ex hoc*, scilicet ex illo, quod accepturi sunt in calice statim porrigendo, non ex illo, quod iam tunc sit in calice. Similiter ergo porrigens Christus accidentia panis, poterat inuitare ad comedendum *ex hoc*, nempe ex eo, quod accepturi erant.

sub illis accidentibus statim; actione non interrupta, porrigendis.

Dices: si habens in manu pomum dices mihi, accipe, & comede ex hoc, quia est cibus saluberrimus; & post dicta illa verba, antequam dares illud, extendente me iam manum ad illud accipiendum, conuerteretur in lapidem, vel lignum; non putarem me inuitatum ad eius esum, sed illius potius quod prius habebas, quando dixisti: *comedite ex hoc*. Cum ergo Christus haberet panem in manu, quando dixit: *accipite, & comedite ex hoc*; si, volentibus discipulis accipere, conuersus est in carnem, non putabunt se ad illius esum inuitatos per priora verba, sed illius, quod prius ostenderat.

Respondetur, quidquid sit de antecedenti, negando consequentiam: nam in priori casu non solum mutata fuisset substantia pomi in lapidem, vel lignum, sed etiam accidentia illa, quæ designata fuerant in obliquo ex intentione loquentis per illud *hoc*; sensus enim illorum verborum videtur esse: *comede ex eo, quod dederò tibi sub his accidentibus*; lignum autem, vel lapis non datur iam sub illis accidentibus, sed sub aliis, quæ neque in obliquo fuerant designata per illud *hoc*. At vero in nostro casu accidentia panis manent semper eadem, quæ fuerant designata; ideo licet non maneat eadem substantia, manet tamē, quod designatum est sub illis accidentibus ex intentione loquentis. Quando vero verba verificentur, an in ultimo instanti ipsis intrinseco, vel extrinseco, vel in tempore? quæstio est communis omnibus sacramentis, quam tractauimus supra *disp. 4. de sacramentis* scilicet. 7. Videatur, quæ ibi diximus, & applicetur ad verba consecrationis, quæ etiā debent verificari, quod primum vltima syllaba proferatur sufficienter ad faciendum sensum, & significandum.

SECTIO VIII.

Utrum per plures formas consecrationis simul possit consecrari eadem materia?

Dupliciter hoc quæritur potest, primo, an fiat valide; secundo, an fiat etiam licite? De primo non est dubium; quia etiam si verba concurrerent physice, adhuc possent plures formæ concurrere; sicut etiam in naturalibus videmus concurrere aliquando plura agentia, quorum quodlibet secundum se sufficeret ad eundem effectum: sic ergo possent omnia illa verba adunari, & concurrere, attemperando suum concursum. Loquendo tamen de causalitate morali, qualis est hæc, nulla est repugnantia, & quoad hoc quæstio generalis est de omnibus Sacramentis.

Maiores est dubitatio, an fiat licite? Oritur autem difficultas ex consuetudine Ecclesiæ, quæ licet olim non fuerit recepta in omnibus Ecclesiis; nunc tamen stricte præcipitur obseruari in omnibus; ut habetur in nouo Pontificali edito iussu Clementis Octauo, cuius ritum percipit Pontifex obseruari ab omnibus Episcopis. Consuetudo autem est, ut presbyteri, quando ordinantur, consecrent omnes, simul cum Episcopo eandem materiam. Ex alio autem capite videtur hoc ex se illicitum; quia in primis exponunt se taliter consecrantes morali periculo reiterandi verba super materiam consecratam, quod de se est malum; nam quantumcumque curent simul finire verba, non potest, qui aliquis alios præcedat; post quem alij omnes non consecrabit, & per consequens proferent verba super materiam consecratam. Deinde sæpe sæpius continget, aliquem eorum absolueri verba ante Episcopum; & per con-

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

sequens Episcopus, qui est principaliter celebrans, non consecrabit. Rursus ille, qui consecrauit, siue vnus sit, siue plures, non perficit Sacrificium, siquidem solus Episcopus sumit postea vtramque speciem consecratam, non potest autem Sacerdos consecrare, nisi cum animo sumendi materiam consecratam; ergo illa consuetudo de se videtur illicita.

Propter hæc Durandus, & alij relati à Suarez *disp. 57. sect. 4. & à Vasquez disp. 128. cap. 2.* dixerunt, eam consuetudinem esse abolendam. Cæterum hæc censura iam non caret temeritate, cum opponat se non solum consuetudini, sed præcepto Summi Pontificis iubentis eam vbique retineri. Alij ergo censent, illam consuetudinem esse licitam, eo quod Episcopus solus dicat verba animo consecrandi, cæteri autem proferant ea recitatie, & materialiter, & quasi ut discant ab Episcopo; quibus verbis postea celebraturi, & consecraturi sunt, quod in primis probant, quia in Pontificali vetustissimo dicebatur, quod tales Presbyteri dicant omnia cum Episcopo: *sicut si celebrarent*; ergo non celebrant, sed dicunt solum celebrare. Deinde, quia alia sunt verba Canonis, quæ solum dicunt recitatie, qualia sunt alia: *Calicem salutis accipiam, &c. Sanguis Domini nostri Iesu Christi custodiat, &c.* Ergo idem dici potest de verbis consecrationis.

Hæc sententia nullo modo defendi potest, primo, quia in nouo Pontificali sæpe sæpius dicitur, illos Presbyteros celebrare, seu concelebrare cum Pontifice: deinde, quia serio monentur ibi, ut curent omnino simul absolueri verba consecrationis cum Episcopo; quod si ab eis materialiter solum proferrentur, nullum esset periculum in eo, quod proferrentur post Episcopum. Denique, quia in consecratione Episcopi eadem consuetudo seruatur, ut Episcopus denuo consecratus celebret cum Episcopo consecrante, & consecret eandem materiam: imo (teste P. Vasquez vbi supra) in Ecclesia Græca Episcopo celebrante, semper adest alius Presbyter consecrans simul cum Episcopo eandem materiam.

Neque obstant illa verba, *sicut si celebrarent*; tum quia illud *sicut*, non semper denotat improprietatem; tum etiam, quia solum denotant, quod non seorsim celebrant, sed concelebrant. Deinde, quidquid sit, an alia verba dicant tantum recitatie, de verbis tamen consecrationis dubitari non potest, quod dicatur animo consecrandi, ut constat ex supradictis.

Ideo alij dicunt, quod ex omnibus sit vnus minister, & vna forma totalis ex pluribus partialibus; quæ licet alij aliis prius absoluant, parum refert, quia non fit conuersio vsque ad omnium prolationem. Quomodo autem hoc fiat, varie explicant: quidam enim dicunt, intentionem singulorum esse non consecrare, donec alij absoluant. Sed contra hoc est, primo, quia non est in potestate proferentis verba sacramentalia supra debitam materiam suspendere eorum effectum aliquo breuissimo tempore; alioquin etiam posset suspendere per horam; quod in aliis etiam Sacramentis regulariter falsissimum est. Secundo, quia sequeretur, quod si Ordinati sint decem, v.g. & iam nouem absoluerint verba, decimus autem postea nolit absolvere, non fiet consecratio; quia omnes alij noluerunt consecrare, donec omnes absoluerent. Consequens autem est absurdissimum.

Dices, intentionem fuisse consecrandi, cum omnes, qui prolaturi erant verba, finirent illa; quare cum dicimus non esset prolaturus, non est expectandus. Sed contra, quia suppono, decimū habuisse intentionem proferendi verba, sed postquam nouem protulerunt, ille mutauit intentionem; peto ergo, quando

162.

Durandus dixit hanc consuetudinem esse abolendam. Alij dicunt esse licitam quia solus Episcopus consecrat.

163.

Hæc sententia defendi non potest.

164.

165.

Alij dicunt ex omnibus fieri vnum ministrum.

Reijciuntur verba sacramentalia supra debitam materiam suspendere eorum effectum aliquo breuissimo tempore.

Secundo.

166.

Instabit.

Respondet.